

Ο Ἀντίγονος, ὅσιν ἐφρονεύθη τῷ ὀγδοηκοσῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς ἡλικίας, ἦτον εὐγενῆς τὸ γένος, καὶ εἶχεν ἐκ τῆς Στρατονίκης θυγατρὸς τῆ Κορραΐα, γυναικὸς νέας καὶ εὐμόρφου, δύο υἱὸς Δημήτριον καὶ Ὀλ. Φίλιππον, ὧν ὁ μὲν Φίλιππος νέος ἔτι ὧν συνέριή. 2. θῆ τελευτήσαι, ὁ δὲ Δημήτριος ἦν, ὡς ἴδομεν, τὸ καύχημα καὶ ἡ βακτηρία τῆ γήρωσ τῆ πατρός. Οὐδεὶς ἄλλος στρατηγὸς τῆς Μακεδονίας κατώρθωσεν ἐν τῷ πολέμῳ τόσα, ὅσα ὁ Ἀντίγονος, ὁ ὁποῖος ζήσας δι' ὅλης τῆς ζωῆς ἐν ἐνεργείαις καὶ κινδύνοις, ἔδειξεν ἀπανταχῆ μεγάλην προθυμίαν καὶ ἀνδρίαν, καὶ ἐκ ποταπῆ καὶ ἀσήμε ἀξιωματικῆ παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐγένεν ἡγεμὼν τῶν ὠραιότατων ἐν Ἀσίᾳ ἐπαρχιῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Συμβάντα ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἑλλάδι ἀπὸ τῆς τελευτῆς τῆ Ἀντιπάτρου ἄχρι τῆς παντελῆς καταστροφῆς τῆς οἰκίας τῆ Φιλίππου.

Οὐ Κάσσανδρος βλέπων ἐν τῇ τελευταίᾳ διοικήσει τῆς Μακεδονίας τὴν ἐπικίνδυνον κατάστασιν αὐτῆ τε καὶ τῶν φίλων (διὰ τὴν διοίκησιν τῆ Πολυσπέρχοντος καὶ τὴν κάθοδον τῆς Ὀλυμπιάδος), ἀπεφάσισε νὰ φροντίσῃ τι ὑπὲρ τῆς ἀσφαλείας αὐτῆ τε καὶ ἐκείνων· καὶ ἀναλογιζόμενος τὴν ἐτοιμόπισον καὶ ἀφιλόνητον φύσιν τῆ Πολυσπέρχοντος, διενσήθη ν' ἀντικολιτευθῆ

Βοσπόρου. Οὐ δὲ Σέλευκος ὅλην τὴν λοιπὴν Ἀσίαν ἕως πέραν τῆ Εὐφράτη καὶ ἄχρι τῆ ποταμῆ Ἰνδοῦ.

προσεκτικῶς ἔκ' ἀνυπερθέτως· ἄλλως δὲ μὴ συνευδοκόμενος εἰς τὰ διαταχθέντα τῷ πατρὶ, ἐφιλοτιμήτο ν' ἀποκτήσῃ πάλιν, εἰ δυνατόν, τὴν ἡγεμονίαν, ἣ ὁποία κατὰ τὴν φαντασίαν τε δικαίως ἤρμοζεν εἰς αὐτόν. Ταῦτα ἔξ' ἄλλα τοιαῦτα ἀναπολῶν ἐν ἑαυτῷ, ἐσφοδίθη νὰ καταπέισῃ τινὰς τῶν πισοτάτων φίλων νὰ ἔλθωσι μετ' αὐτῷ εἰς τὴν χώραν χάριν κυνηγίας, ἔξ' μακρὰν ὧν τῆς αὐλῆς συνεκάλεσε τὲς φίλους, ἔξ' ἀνεκάλυψε τὰ φρονήματά τε λέγων, ὅτι διὰ τῆτο ἔξ' μόνον ἔφερεν αὐτὲς εἰς τῆτον τὸν τόπον, διὰ ν' ἀκέρσῃ τὰς χρῆσὰς συμβελας αὐτῶν περὶ πράγματος, ὅθεν ἐκρέματο ἡ ζωὴ αὐτῶν ἔξ' ἡ τύχη, δηλαδὴ περὶ τῆς νεωσὶ γενομένης διατάξεως τῶν δημοσίων πραγμάτων ἔξ' περὶ τῶν ἐκ ταίτης ἐπακολυθημάτων. Τότε δὴ διηγέμενος κατὰ πλάτος τὸν ἐνισάμενον κίνδυνον τῷ ἔθνει διὰ τὴν ἔνωσιν τῷ ἐπιμελητῷ (Πολυσπέρχοντος) ἔξ' τῆς Οὐλυμπιάδος τῷ παλαιῷ ἔξ' ἀδιαλλάκτῃ ἐχθρῷ τῷ Ἀντιπάτρει ἔξ' τῶν φίλων, παρέστησεν εἰς αὐτὲς τὸ ἀπαραίτητον χρέος τῷ νὰ προκαταλάβωσι τὰ ἐκ ταύτης τῆς ἐνώσεως προσδοκώμενα δεινὰ, προσεπιφέρων πρὸς περισσοτέραν πειθῶν ἔξ' τὰ αἴτια, ὅσα ἐδύναντο νὰ καταπέισωσι τὸν Ἀντίγονον, Πτολεμαίου ἔξ' Λυσίμαχον νὰ γένωσιν ἐχθροὶ τῷ Πολυσπέρχοντος. Ἀδηλον ἰπάρχει, ἂν ὁ Κάσσανδρος ἐφάνέρωσεν τότε, ὅτι ἐμελέτα ν' ἀρπάσῃ τὴν δύναμιν τῷ ἐπιμελητῷ τῶν βασιλέων, ἣ ὠμίλησεν μόνον περὶ τῆς φροντίδος τῆς ἀσφαλείας τῶν φίλων. Ἀλλ' ἔσω· αὐτὸς ἔσυρε πρὸς τὸ μέρος τε πολλὰς δυνατὰς φίλους· ἔξ' θάρρῶν εἰς τὴν βοήθειαν αὐτῶν, ἀπεφάσισε νὰ ἐναντιωθῇ φανερά εἰς τὸν Πολυσπέρχοντα. Ἐν τῷ μεταξὺ, ὁ Πολυσπέρχων ἐπιμελέμενος νὰ μεταμορφώσῃ τὴν πολιτικὴν τῆς Ἑλλάδος δι.

οίκησιν, συνήγαγε τὸς ἄρχοντας τῆς πολιτείας, καὶ βασιλῆος γενομένης, ἀπεφάσισαν ἅποκαταστήσεν τὴν δημοκρατίαν εἰς ὅλας τὰς Ἑλληνίδας πόλεις, καὶ νὰ καταλύσεν τὰς ἐν αὐταῖς ὀλιγαρχίας, ὅσας κατέστησεν ὁ Ἀντίπατρος· καὶ πρὸς τῆτο ἐδημοσίευσαν ἐγγράφως τὸ πρόσαγμα, τὸ ὅποιον σώζεται εἰς τὰ συγγράμματα τῆ Διοδώρου, καὶ μὲ τὸν τρόπον, καθ' ὃν εἶναι γεγραμμένον, δεικνύει ἐκ ὀλίγην προκοπὴν τῆ πνεύματος τῶν τότε Μακεδόνων. Τῆτο τὸ διάγραμμα (edictum) ἐν μὲν τῷ προοιμίῳ γέμει ἀπὸ διαμαρτυρήσεις τῆς βασιλικῆς αὐλῆς, ὅτι ἔδεν ἄλλο αὐτῆ ἐμελέτα διὰ τῆ ἐπιχειρήματος, εἰ μὴ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆ Ἑλληνικῆ γένους, ἐν δὲ τῇ συνεπείᾳ διαλαμβάνει πολλὰς μεγάλας ἐκτάσεις τῆς βασιλικῆς δυνάμεως.

Τῆτο τὸ πρόσαγμα, ἂν καὶ ἐφαίνετο εὐμενές, δὲν εὔρε παρὰ πᾶσιν ἀποδοχὴν. Τὸ κύριον ὑποκείμενον αὐτῆ ἦτον ἡ κατάλυσις τῆς δυνάμεως τῶν τότε διοικητῶν, οἱ ὅποιοι μὴ θέλοντες νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς πρόσαγμα προφανῶς ἐπιζήμιον εἰς αὐτὸς, πρῶτον μὲν ἦσαν εἰς ἀπορίαν τῆ πρακτέῃ, ἔπειτα δὲ κατέφυγον εἰς τὸν Κάσσανδρον ζητῶντες ἀντίληψιν καὶ βοήθειαν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ πολιτεία τῶν Ἀθηνῶν εἶχεν εἰς τὰ πράγματα τῆς Μακεδονίας περισσοτέραν ῥοπήν παρὰ τὰς ἄλλας τῆς Ἑλλάδος, πάντες ἐσρεψαν τὰ ὄμματα πρὸς Νικάνωρα τὸν φρέραρχον τῶν Ἀθηνῶν. Ἐὰν ὁ Νικάνωρ ἐσεργε προθύμως εἰς τὰ προσαττόμενα, ἐπληροῦτο ὁ σκοπὸς τῆ διαγράμματος, καὶ οἱ ἄλλοι διοικηταὶ ἔπραττον κατὰ μίμησιν ἐκείνου· ἀλλ' ὁ Νικάνωρ, ἀντὶ νὰ σέρξη εἰς τὰ ζητήματα τῆς αὐλῆς, ἠγωνίζετο νὰ ἐναντιωθῆ εἰς τὴν δυνάμιν τῆς, καὶ πρῶτον μὲν ἐδείκνυεν ὑποψίαν εἰς τῆ Πολυσπέρχοντος τὸ ἀξίωμα,

εἶτα δὲ, ὅτε μετ' ἔ πολὺ ἡ Οὐλυμπιάς αὐτὴ ἔγραψε πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς ὑποθέσεως, εὗρισκε πάντοτε νέας προφάσεις ἀναβολῆς, ἕως ἔ ἀυξήσας ἀποχρώντως τὴν φρερὰν τῆς Μενυχίας, ὅπως ἐξουσίαζεν, ἐδύνατο ν' ἀντισταθῆ μέχρις ὅτου ὁ Κάσσανδρος φθάσῃ καὶ τῷ σείλῃ βοήθειαν. Αὐτὸς δὲ ἔ μόνον τῆτο, ἀλλὰ καὶ ἄλλοτι περισσότερον ἠμπόρει ἤδη νὰ πράξῃ, καὶ ἀντὶ ν' ἀφήσῃ τὸ φρέριον τῆς Μενυχίας κατὰ τὴν προσαγῆν τῆ διαγράμματος, ἢ νὰ τὸ φυλάξῃ μόνον κατὰ τὴν ἐλπίδα τῶν φίλων, ὥρμησε καὶ ἐκυρίευσεν καὶ τὸν Πειραιᾶ.

Ὁ Δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἐνθουσιῶντες πρὸς τὴν παρῆσαν φανταζομένην ἐλευθερίαν, καὶ δυσχεραίνοντες εἰς τὴν ἀντίστασιν τῆ Νικάνορος ἐναντίον τῶν εὐεργετῶν καὶ ἐλευθερωτῶν, ἀπεφάσισαν νὰ μὴ μείνωσιν ἡσυχοὶ καὶ ἀπράγμονες, καὶ ἔτρεψαν τὴν ὀρμητικὴν αὐτῶν καὶ πολλάκις παράλογον ὀργὴν ἐναντίον τῆ φιλοπάτριδος Φωκίωτος καὶ ἄλλων τινῶν ἐναρέτων πολιτῶν αἰτιολογέμενοι, ὅτι ἔτοι ἦσαν οἱ αἴτιοι τῆ νεωτερισμῆ καὶ τῆς καταλύσεως τῆς δημοκρατίας τῆς Ἑλλάδος, πρὸς δὲ καὶ φίλοι τῆ Νικάνορος τῆ μεγίστη ἐχθρῆ τῆς ἐλευθερίας τῆ δήμου. Αὐταὶ αἱ κατηγορίαι, ἂν καὶ ἦσαν ψευδεῖς, πρὸξένησαν τὸν ἀφηνισμὸν τῆ Φωκίωτος καὶ τῶν φίλων, οἱ ὅποιοι εὐθὺς ἐξοστρακισθέντες, κατέφυγον πρὸς τὸν υἱὸν τῆ Πολυσπέρχοντος Ἀλέξανδρον, ὁ ὅποτος ἐσράτευε τότε εἰς τὴν Ἀττικὴν ἔχων ἀξιώλογον δύναμιν. Κατὰ τῆτον τὸν καιρὸν ἦρχετο καὶ ὁ Πολυσπέρχων αὐτὸς, ὁ ὅποτος κινήθει ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν μετὰ τῆ Φιλίππου Ἀρριδαίης, ἔσπευδε νὰ ἐνώσῃ τὸ σράτευμά τε μ' ἐκεῖνο τῆ ἰῆ. Ὁ Ἀλέξανδρος ἀκέσας τὲς λόγους τῆ Φωκίωτος καὶ τῶν ἄλλων ταλαιπώρων ἐξορίσων, ἐγνώρισε τὸ ἄδικον τῆ

ψηφίσματος, δι' ἧς ἐφυγαδεύθησαν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ δὲς αὐτοῖς συστατικά γράμματα πρὸς τὸν πατέρα, ἐπειψεν αὐτέστε καὶ Δείναρχον τὸν Κορίνθιον, φίλον τῷ Πολυσπέρχοντος παλαιὸν καὶ πιστόν. Μετ' ἧς πολὺ δὲ ἦλθον καὶ πρέσβεις ἀπὸ τῆς Ἀθήνας, καὶ κατηγοροῦν ἐκείνης ὡς προδότας τῆς πολιτείας. Ὁ Πολυσπέρχων πρῶτον μὲν ἦτον εἰς ἀπορίαν τῷ πρακτέῳ διὰ τῆς πάντη ἀντιμαχομένῃς λόγῃς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῷ ἑῷ ἔπειτα δὲ βλέπων, ὅτι ἀντιφερόμενος εἰς τὰ ζητήματα τῶν Ἀθηναίων ἤθελε προξενήσῃ εἰς αὐτὴν καὶ μίσος πρὸς τὴν διοίκησίν τε, καὶ ἀφορμὴν ὑποψίας, ὅτι δὲν ἐφύλαττεν εἰλικρινῶς τὰ ὑποχόμενα εἰς τὸ προλαβὸν διάγραμμα, παρέβλεψε διὰ τὸ συμφέρον τὴν δικαιοσύνην καὶ φιλανθρωπίαν, καὶ ἔσειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας δεσμίους τὸν Φωκίωνα καὶ τὴν φίλῃν, δηλοποιῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὅτι αὐτὸς ἦτο μὲν πεπεισμένος τὴν προδοσίαν τῶν, ἅμῃς ἄφινε τὴν κρίσιν εἰς τὴν Ἀθηναίαν ὡς ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους. Τότε ὁ Φωκίων ἠρώτησε, πῶς ἐμελλε νὰ κριθῆ, δικαίως ἢ ἀδίκως; ὅτε δὲ τινὲς ἀπεκρίθησαν δικαίως. «Καὶ τῆτο πῶς, εἶπε, ἢ θέλει εἶναι δυνατόν, ὅταν δὲν ἀκέσῃσι;» βλέπων δὲ, ὅτι ἀπὸ τῆς πολλῆς φωνῆς τῆς δῆμῃς δὲν ἠμπόρει ν' ἀπολαγηθῆ, ἔκραξεν «ἐγὼ μὲν ἀδικεῖν ὁμολογῶ καὶ δέχομαι προθύμως τὴν καταδίκην τῆς νόμῃς, τῆς τῆς δὲ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διατὶ συγκαταδικάζετε ἀδίκως;» «Διότι εἶναι φίλοι σε, ἔκραξεν ὁ δῆμος μετ' ὀργῆς, καὶ αὕτη ἡ κατηγορία ἀρκεῖ». Τότε ἐγράφη καὶ ἀνεγνώσθη ψήφισμα, διὰ τῆς ὁποῖα καταψηφίσθησαν εἰς θάνατον ἐκ μὲν τῶν παρόντων ὁ Φωκίων, ὁ Νικοκλῆς, ὁ Θεόδιππος, ὁ Ἡγήμων καὶ ὁ Πυθακλῆς· ἐκ δὲ τῶν ἀπόντων ὁ Δημήτριος ὁ τῷ

Φαληρέως, καὶ ὁ Καλλιμέδων, καὶ ὁ Χαρικλῆς. Πολλοὶ ἐκ τῆς πλήθους ἤξιβεν καὶ νὰ βασανισθῆ ὁ Φωκίων πρὶν τῆς θανάτου· ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἡ τιμωρία ἐνομίσθη βρβαρική καὶ αὐστηρά, ἐθανατώθη ἀβασανίστως. Ὅταν ἐσυνάζοντο αἱ ψῆφοι, πολλοὶ ἐχθροὶ ὠράθησαν ἐσεφανωμένοι τὰς κεφαλὰς καὶ χαίροντες ὡς εἰς τὸν ἀφανισμόν δυνατῆ δημοσίᾳ ἐχθρῶ. Ὅτε οἱ κατάδικοι ἐφέροντο εἰς θάνατον (1), ἠρώτισέ τις τῶν φίλων τὸν Φωκίωνα, ἂν ἠγάπα νὰ εἴπητι πρὸς τὸν υἱὸν (τὸν Φῶκον); “Μάλιστα, εἶπε πρῶτος ὁ Φωκίων, λέγω νὰ μὴ μνησικακῆ τὴς Ἀθηναίης.

Οἱ δὲ ἐχθροὶ τῆς Φωκίωνος μὴ παύοντες τὴν ὀργὴν, ἐψήφισαν καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκεῖνου καὶ ἐξορίσωσι τὸ σῶμα, ζημίαν ἐπάγοντες εἰς ἐκεῖνον, ὅσις τῶν Ἀθηναίων ἐναύση πῦρ πρὸς ταφὴν. Κονωπίων δὲ τις ἐκόμισε τὸν νεκρὸν ὑπὲρ τὴν Ἐλευσίνα, καὶ πῦρ λαβὼν ἐκ τῆς οἰκίας Μεγαρικῆς τινὸς γυναικὸς, ἔκαυσε αὐτόν· ἡ δὲ Μεγαρική γυνὴ παρῆσα μετὰ τῶν θεραπαινίδων ἔσησεν αὐτόθι μνήμα ποταπὸν εἰς μνήμην τῆς δυσυχῆς ῥήτορος, καὶ συνάξασα τὰ ὄσα ἐπιμελῶς, ἐκόμισεν αὐτὰ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ κατέσκαψεν ὑποκάτω τῆς ἐσίας (παρασιᾶς) προσευχομένη ἕτω πρὸς τὴν ἐφέσιον θεάν. “Εἰς ἐσὲ, ὦ θεὰ ἐσία, παρακατίθεμαι ταῦτα ἀνδρὸς ἀγαθῆς λείψανα· σὺ δὲ φύλαξον αὐτὰ, ἰκετεύω, ἀπὸ πάσης ἐπηρείας, καὶ ἀπόδος εἰς τὰ πατρῶα μνημεῖα, ὅταν οἱ Ἀθηναῖοι σωφρονήσωσι.” Καὶ τῶνόντι μετ’ ἐπολὺν χρόνον ἐπληρώθη ἡ δέησις τῆς εὐσεβῆς γυναικὸς. Οἱ Ἀθη-

(1) Εἰς τὴν φυλακὴν, ὅπε ἔμελλον ν’ ἀποθάνουσι σίβυρτες τὸ κώλυον.

νατοι, ὡς σύνηδες, καταπραΰναντες τὴν ὀργήν, ἐ-
 νόησαν τὴν ἀλήθειαν· καὶ ἐνθυμέμενοι τὸ μέγα ὄφε-
 λος, ὅπερ ἐλάμβανεν ἡ πόλις πάντοτε ἀπὸ τὰς ἀρί-
 στας συμβουλὰς τῆ Φωκίωνος, ἐξεπλήττοντο εἰς τὸ
 πραχθέν. Διὸ ἀνδριάντα μὲν αὐτῆ χαλκῆν ἀνέστησαν,
 ἔθαψαν δὲ τὰ ὅσα μὲ δημοσίαν δαπάνην, καὶ ἐψήφι-
 σαν ἐγγράφως θάνατον ὕλων τῶν κατηγόρων· καὶ
 πιάσαντες τὸν Ἀγνωνίδην, τὸν αἴτιον τῆς ἐπιβελῆς
 κατὰ τῆ Φωκίωνος, ἐθανάτωσαν· ὁ Ἐπίκυρος δὲ καὶ
 Δημόφιλος φυγόντες, ἀνευρέθησαν ὑπὸ τῆ ἡῆ τῆ
 Φωκίωνος καὶ ἐτιμωρήθησαν. Τῆτο μόνον, ὡς λέγουσι,
 τὸ ἄξιον ἔργον ἔκαμεν ἕτος ὁ νέος, ὁ ὁποῖος ἔδὲ τὸ
 πολλοσημόριον εἶχε τῶν ἀρετῶν τῆ πατρός. Διὸ πρε-
 πόντως παρασιωπᾶ ἡ ἱστορία τῆς πατρίδος τὰς ἄλλας
 αὐτῆ πράξεις (1).

Ὁ Φωκίων δὲν ἐφάνη κατὰ τὴν δικαιοσύνην, με-
 γαλοψυχίαν, σωφροσύνην καὶ τὸν σαθερὸν ζῆλον ὑπὲρ τῆ
 συμφέροντος τῆς πατρίδος κατώτερος ἔδὲ τῶν πατριω-
 τικωτάτων συμπατριωτῶν, ὁ ὁποῖος μὴ ζητῶν τὴν εὐ-
 νοίαν τῶν μεγάλων, συχνάκις ἐτόλμα νὰ ἐναντιώνη-
 ται εἰς τὴν ὀρμὴν τῆ ὄχλη, καὶ μὴ φοβούμενος τῆς φο-
 βερισμῆς τῆ δῆμῆ, ἐνίστε ἐβοήθει τὴν μερίδα τῶν
 ὀλίγων, μεγάλων μὲν κατὰ τὸ ἀξίωμα, μεμονωμέ-
 νων δέ. Αὐτὸς εἶχε μὲν τὴν χρηστότητα τῆ περιβλέ-
 πτε ἀνταγωσῆ αὐτῆ Δημοφένους, ὑσερεῖτο δὲ ὅλη ἐ-
 κείνη τῆ ἐνθουσιασμῆ, ὁ ὁποῖος ἐκείνον ἐνίστε ἐπλάνα.
 Ἡ δὲ αἰτία τῆς τόσης λαμπρᾶς ἐποχῆς τῆ Φωκίω-
 νος ἦτο ἡ πρὸς τῆς τότε μεγίστης δημαγωγῆς ἀντίστα-
 σις, ὁ χαρακτηρισικώτατος χαρακτήρ τῆ ἡῆς τε.

(1) Πλάτ. καὶ Νέπ. εἰς Φωκίωνα. Διόδ. ΙΗ'. §. 66. κν.

Εὐκόλον ὑπάρχει ἢ ἀποδείξωμεν τὰ αἷτια τέτε τῆ
 πολιτεύματος συνετὰ καὶ ἀξιώματα. Τὸ ἀξίωμα, ἐφ'
 ᾧ σφριζόμενος ὁ Φωκίων ἀντέλεγεν εἰς τὸν Δημοφθέ-
 νην, ὅτε ἕτος παρεκίνει τὰς Ἀθηναίους νὰ ἐναντιωθῶν
 εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Μακεδονίας διοίκησιν, ἀποδει-
 κνίει καὶ τὸ μέγεθος τῆς φρονήσεως καὶ τὸ πέλαιος τῆς
 γνώσεως τῆς ἀληθινῆς καταστάσεως τῶν τότε ἀγω-
 νιζομένων ἐπαρχιῶν· ἔχει δὲ ῥητῶς ἕτως. "Ἐπειδὴ
 οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἔμπορῶν νὰ διατηρήσωσι τὴν πάλαι
 λαμπρότητα τῆς γένους, ἅς ἀκέωσι καὶ συμβελας
 καταλλήλας τῇ εὐφύια των, καὶ ἅς ζητῶσι ἢ ἀπολαύ-
 σωσι τὴν φιλίαν τῆς δυνάμεως, ἣ ὁποία μόνον πρὸς
 ζημίαν αὐτῶν ἔμπορει νὰ παροργισθῆ." Οὐ μὴν ἀλ-
 λά καὶ τὸ ἀξίωμα, καθ' ὃ ὁ Φωκίων ἔπραξεν εἰς τὸν
 ἔχατον ἀγῶνα τὸν πρόξενον τῆς θανάτου, φανεροῖνε
 ἔχ' ἦττον μεγάλην φρόνησιν καὶ φιλοπατρίαν. Κατε-
 δικάσθη δὲ ὁ Φωκίων εἰς θάνατον διὰ τὴν φιλίαν με-
 τὰ τῆς Νικάνορος, ὁ ὁποῖος ἔμενεν ἐν τῇ πόλει, ὅτε ὁ
 Πολυσπέρχων ἀπέδωκεν εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν ἐλευ-
 θερσίαν. Ἐὰν αὕτη ἢ ὑπόχεσις τῆς ἐπιμελητῆ τῶν βα-
 σιλέων ἐπρόξενει τῶντι εἰς τὴν πόλιν τὴν νομιζομέ-
 νην εὐδαιμονίαν, ὁ Φωκίων ἀναντιρρήτως ἤθελε βοή-
 θησῃ τὴν μερίδα τῆς ὄχλου· ἀλλ' αὐτὸς ἐγίνωσκε
 καλῶς, ὅτι ἐκείνη ἢ ὑπόχεσις ἀφώρα μόνον πρὸς ἀν-
 τιπερίσπασιν τῆς δυνάμεως τῶν φίλων τῆς Κασσάνδρου·
 καὶ ἐπειδὴ ὁ ἐπιμελητῆς δὲν ἐφρόντισε παραχρῆμα
 νὰ ἐπικυρώσῃ τὸ πρόσαγμα τὸ μετὰ τὰ ὄπλα, ἦτον ὁ-
 μολογούμενον, ὅτι τέτο ἔμενεν ἀπρακτον διὰ τὴν ἀν-
 τίσασιν τῆς Νικάνορος· καὶ ἐπομένως εἰάν ἐδεμία ὠφέ-
 λεια ἐδύνατο νὰ προκύψῃ ἐξ αὐτῆς εἰς τὰς Ἀθήνας,
 μεγάλη εὐήθεια ὑπῆρχε τὸ νὰ προσαφθῆ εἰς τὰ λακ

καὶ κακὰ καὶ τὸ κακὸν τῆ ἐμφυλίου πολέμου μεταξὺ τῆ φρεράρχου καὶ τῶν πολιτῶν. Ἐκ τῶν Ἀθηναίων μόνος ὁ Φωκίων ἠξιώθη, καιρῶ παρακίπτοντος, ν' ἀπολαμβάνῃ τὸ σέβας καὶ τῶν συμπολιτῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν. Αὐτὸς ὡς φρόνιμος καὶ εἰρηνικὸς πατριώτης ἐπεθύμει μὲν γὰρ μεγαλυνθῆναι ἢ πατρὶς, ἀλλ' ἠύχετο γὰρ πράκυσθαι τὸ μέγεθος αὐτῆς ἀπὸ τὰς ἐλευθέρας τέχνας, ὅσαι πηγάζουσιν ἐκ τῆς εἰρήνης τῆ ἔθνους.

Μεταξὺ δὲ τούτων, ὁ Κάσσανδρος ἐδεμίαν ὁρῶν ἐλπίδα ταχείας εὐτυχίας καὶ ἀπὸ τῆς μεγίστης ἀγωνίας ὅλης τῆς ἐν Εὐρώπῃ δυνάμεώς τε, ἀπεφάσισε γὰρ ζητήσῃ καὶ ἀλλαχῶς βοήθειαν. Ὅθεν ἐπιμεληθεὶς ν' ἀπαλεύσῃ τὴν εὐνοίαν τῶν Μακεδονικῶν αὐτῆ φίλων καὶ γὰρ τῆς κάμῃ προθύμως βοηθῆς, ἠλπιζεν εὐτυχῆ ἐκβασιῆν τῶν πραγμάτων, καὶ γινώσκων, πόσον προθύμως ἠθέληεν ἐναντιωθῆναι ὁ Ἀντίγονος εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τῆ καθενός, ὅσις εἶχε τὸ φθονερὸν ἀξίωμα τῆ ἐπιμελητῆ τῶν βασιλέων, εἰς αὐτὸν ἀπεφάσισε γὰρ καταφύγη (1), καὶ ἔφυγε, καθὼς καὶ τῶν ἰδίων αὐτῆ ἀσφάλεια ἀπήτει, ἐκ τῆς Μακεδονίας. Ὁ Σύριος βασιλεὺς ἐδέχθη φιλοφρόνως τὸν Κάσσανδρον, καὶ παρευθὺς συγκατένευσεν εἰς τὸ ζήτημά τε, ἄκρως μισῶν τὸν Πολυσπέχοντα, τὸν ὁποῖον ἐκ ἄλλως ἐσοχάζετο γὰρ τιμωρήσῃ ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον, παρὰ κυριεύων τὴν Ἀσίαν, τὸ μέγιστον ὑπακείμενον τῆς φιλοτιμίας τε. Οἱ στρατιῶται, τῆς ὁποίας ἔλαβεν ὁ Κάσσανδρος, δὲν ἦσαν μὲν πολυάριθμοι, ἀλλ' ἔχοντες στρατηγὸν γενναῖον καὶ τολμηρὸν, ἐδύναντο γὰρ κατ-

(1) Καὶ ὁ Πτολεμαῖος ὑπέχεθη γὰρ τὸν βοηθήσῃ (Διόδ. ΙΗ'. §. 49. 54. 64.).

ορθώσωσι μεγάλα ἔργα. Διὸ ὁ Κάσσανδρος ἔπλευσεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐμβὰς εἰς τὸν Πειραιᾶ μετὸν μικρὸν στόλον (1), προσεδέχθη ὑπὸ τῷ Νικάνωρος, ὁ ὅποιος ὁμοφρονῶν μετὸν Κάσσανδρον κατὰ πάντα περὶ τῆς νέας διοικήσεως, καὶ λαβὼν τὴν ἀξίωσιν παρὰ τῷ Ἀντιπάτρῳ, αὐτὸς πρῶτος ἠναντιώθη εἰς τὸ διάγραμμα τῷ Πολυσπέρχοντος, δι' ἣν αἰτίαν καὶ κινδυνεύσας, αὐτὰς ἐδύνατο πλέον τῶν ἄλλων νὰ βοηθήσῃ τὰ πράγματα ἐκείνη τῷ ἀφόβῳ ἀνδρὶ, ὅστις ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Πολυσπέρχων ἀπέσας τὸν εἰς τὸν Πειραιᾶ κατάπλεον τῷ Κάσσάνδρῳ, ἀπεφάσισε νὰ πολεμήσῃ ἀνδρείως κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν (2), καὶ συναγαγὼν πολυάριθμον στρατεύμα, ἐστράτευσεν εὐθὺς πρὸς τὴν Ἀττικὴν, χώραν ὀρεινὴν καὶ ἄκαρπον. Ὁ πολυάριθμος στρατὸς προξένησεν εὐθὺς σπάνιον τῶν τροφῶν, δι' ὃ καὶ μεταβαλὼν ὁ Πολυσπέρχων τὸν σκοπὸν τῷ νὰ ὑποτάξῃ παρευθὺς τὰς ἐχθρὰς, εἰς μὲν τὸν υἱὸν Ἀλέξανδρον ἔδωκε δύναμιν ἰκανὴν τῷ νὰ φοβῆται τὸν Κάσσανδρον, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἐστράτευσεν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὅπερ ὁ ἀνταγωνιστὴς εἶχε πολλὰς φίλας. Ἐν τούτῳ δὲ, Κλείτος ὁ ναύαρχος τῷ στόλῳ ἔπλευσεν ἐναντίον Νικάνωρος τῷ ναυάρχῳ τῷ στόλῳ τῷ Κάσσάνδρῳ, καὶ μάχης γενομένης, ἐκικήθη ὁ Νικάνωρ καὶ ἐτράπη εἰς φυγὴν. Οὗτος διαρθώσας πάλιν τὰ πλοῖα, καὶ ἐμβιβάσας ἐν τάγμα ψιλῶν

(1) 35 μικρῶν νηῶν καὶ 4000 στρατιωτῶν (Διόδ. ΙΗ')

(2) Ὁ Πολυσπέρχων ἔτυχε τότε διατρίβων περὶ τῆς Φακίδας· εἶχε δὲ μετ' αὐτῆς στρατιώτας περὶ μὲν Μακεδόνας 20,000, τῶν δ' ἄλλων συμμάχων ἕως 4,000, ἀπείρους δὲ 1000, καὶ 65 ἐλέφαντας.

στρατιωτῶν, τὸ ὅποιον ἔσειλεν ὁ Ἀντίγονος, ἀντέπλευσε· καὶ ὀρμήσας κατὰ τῆ Κλείτου, ὅσις ἔτυχε προσωρισμένος εἰς τὸ Βυζάντιον, κατενίκησε τὸν Σόλον, ὁ δὲ Κλείτος ἔπολυ μετὰ τὴν μάχην περιπεσὼν εἰς μερικὲς τῆ Λυσιμάχου στρατιώτας ἐφονεύθη.

Ὁ δὲ Πολυσπέρχων ἐν τῷ μεταξὺ ἐπολέμει ἐν τῇ Πελοποννήσῳ, ἀποφασίσας ἦτοι νὰ σερεώσῃ τὸ πρόσαγμα τῆ, ἢ κατὰ τὸν φοβερισμὸν νὰ τιμωρήσῃ τὰς ἀπειθεῖς, καὶ πολλοὶ μὴ θέλοντες νὰ δεχθῶσι τὰς προβαλλόμενας συνθήκας ἐθανατώθησαν. Τόσον δὲ αὐστηρῶς, παραλόγως καὶ τυραννικῶς ἐφέρετο ὁ Πολυσπέρχων, ὥστε πολλὰς ἐθανάτωσε μόνον διὰ τῆτο, διότι διὰ τῆ Ἀντιπάτρου ἔλαβον τὰ ἀξιώματα, καὶ πᾶσα ἐπαρχία, ὅθεν διέβαινον, ἐγένετο τὸ θέατρον τῆς συγχύσεως καὶ αἱματοχυσίας. Οἱ Μεγαλοπολίται (ἐν Ἀρκαδίᾳ) ἦσαν οἱ περισσότεροι παρὰ πάντας, ὅσοι ἠναντιώθησαν εἰς τὸ πρόσαγμα τῆ Πολυσπέρχωντος, καὶ πάντες, κριταῖτε καὶ λοιποὶ, συμβεβληθέντες περὶ τῆ πράγματος, συναπεφάσισαν νὰ μὴ ἀλλάξωσι τὴν μορφήν τῆς πολιτικῆς διοικήσεως. Ὁ Πολυσπέρχων νομίζων ταύτην τὴν ἀπόφασιν ὡς προδοσίαν ἔλεγεν, ὅτι τῆτο ἔ μόνον ἠτίμαζε φανερῶς τὸ ἀξίωμα τῆ, ἀλλὰ καὶ ἐφάνερονε σιωπηλῶς τὴν συκοινωνίαν τῶν Μεγαλοπολιτῶν τῆς ἀποστασίας τῆ Κασσάνδρου, καὶ ἐκήρυξεν ὅτι θέλει τὰς παραδειγματίσει αὐστηρῶς. Οἱ Μεγαλοπολίται ἐνόησαν μὲν καλῶς τὰ λεγόμενα, πλὴν φροντίσαντες ἐν καιρῷ περὶ τῆ πρακτέας, ὀλίγον εἶχαν φόβον, οἱ ὅποιοι ἐτείχισαν τὴν πόλιν, καὶ τὰ μὲν σκευὴ καὶ ὄπλα τὰς ἀχρήστους ἀνδράπων μετεκόμισαν εἰς ἄλλο μέρος, αὐτοὶ δὲ ὡς 15,000

κατέφυγον ἐντὸς τῶν τειχῶν, καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ὑπομείνωσι τὴν πολιορκίαν ἀνδρείως.

Ὁ Πολυσπέρχων ἐφύλαξε τὸν φοβερισμόν, καὶ ἐσρατοπέδευσε πλησίον τῆς πόλεως ὁμῆ μετὰ τῆ Φιλίππῃ Ἀρρίδαίῃ τῆ βασιλέως, ἔχων πολυάριθμον στρατεύμα. Αἱ πολιορκητικαὶ αὐτῆ μηχαναὶ ἐκινήθησαν μετ' ὀρμὴν εἰς τὰ τείχη τῆς πόλεως, καὶ πρὶν ἐννοήσωσιν οἱ πολιορκούμενοι, ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἔσκαπτε, τρεῖς πύργοι καὶ ὅλα τὰ μεσοπύργια ἐσκάφησαν καὶ ἐκρημνίσθησαν. Τότε οἱ Μακεδόνες εἰσέπιπτον διὰ τῆ πτώματος εἰς τὴν πόλιν, πολεμῆντες ἀνδρείως· ἀλλ' οἱ Μεγαλοπολίται ἀντιπολεμῆντες ἀνδρείως ἐνίκησαν, καὶ αἱ μεγαλοπολίτιδες γυναῖκες καὶ οἱ νέοι ἐθαυμάσθησαν ἀξιοπρεπῶς εἰς ἐκείνην τὴν εὐκαιρίαν, ὅτε οἱ μὲν φίλοι ἤλθον εἰς τὸ πτώμα (χάλασμα τῆς τείχους) καὶ ἀνδρίζαντο εἰς τὸν ἐχθρὸν, αὐτοὶ δὲ ἐργαζόμενοι συνεχῶς νύκτα καὶ ἡμέραν, ἀντωκοδόμησαν ἕτερον τείχος ἐντὸς τῆς πτώματος. Ὁ δὲ Πολυσπέρχων, καίτοι ἀποτυχῶν τῆς ἐλπίδος, δὲν ἀπεδειλίασεν, ἀλλ' ἀπεφάσισε ν' ἀνανεώσῃ τὴν ἔφοδον καὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὴς ἐλέφαντας. Οἱ πολιορκούμενοι ἀναλογιζόμενοι τὴν ὀρμὴν τῶν τῶν θηρίων ἦσαν εἰς μεγάλην ἀθυμίαν· ἀλλ' εὐθὺς ἠλευθέρωσεν αὐτὸς ἀπὸ τῆς φόβου πολίτης τις ὀνομαζόμενος Δαμίδης, ὁ ὁποῖος στρατεύσας μετὰ τῆς Ἀλεξάνδρου εἰς Ἀσίαν, ἔμαθεν ἐμπράκτως τὰς φθοροποιὰς τῆς ἐπαγγέλματός τε τέχνας. Οὗτος ἐπιχειρήσας νὰ κάμῃ διὰ στρατηγύματος τὴν βίαν τῶν ἐλεφάντων ἀπρακτον καὶ ἀχρησον, ἔπηξεν ἐντὸς τῆς πτώματος εἰς τὴν γῆν πολλὰς μεγάλας σανίδας κατακεκεντρωμένας, καὶ κατασρώσας ἐπάνωθεν ὀλίγον χώμα διὰ νὰ μὴ νοήσῃ ὁ ἐχθρὸς τὸ σόφισμα, ἔταξε

τῆς πολίτας μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τῶν μηχανῶν ἔκ πλαγίων τῆ πτώματος. Οἱ δὲ πολιορκηταὶ ὄντες ἤδη ἔτοιμοι γὰ ὀρμήσωσιν ἐναντίον, ἤρχοντο εὐτάκτως ἔχοντες ἔμπροσθεν τῆς ἐλέφαντας· ὅτε δὲ ἔφασσαν αὐτὰ τὰ θηρία εἰς τὸ πτώμα, κεντώμενα τῆς πόδας, ἐθυμώθησαν κατὰ πολλά. Τότε ἔβλαπτον αὐτὰ ἔτι τῆς ἐπιβάτας ἀκοντίζοντες καὶ λιθοβολῶντες, τὸ ὅποιον προξένησε μεγάλην ταραχὴν, διότι πολλὰ ἀπὸ τὰ κέντρα εἰσέβησαν τόσον βαθέως, ὥστε μερικοὶ ἐλέφαντες μὴ δυνάμενοι νὰ περιπατήσωσιν, ἔπιπτον κατὰ γῆς, ἄλλοι δὲ παροργιζόμενοι ὑπὸ τῶν πόνων, ἐπέσρεφον πρὸς τῆς ἰδίας φίλης ἔτι πολλὰς αὐτῶν κατεκάλυτον. Οἱ Μακεδόνες βλέποντες τῆτο ἐφοβήθησαν, ἔτι δὲν ἠθέλησαν νὰ ὀρμήσωσιν εἰς τὴν πόλιν, ἔτι ὁ Πολυσπέρχων ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ· ἔτι ἀκέσας περὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἄλλην λυπηρὰν εἶδησιν, ἤγεν τὴν φθορὰν τῆ ναυάρχου Κλείτου, ἔτι βλέπων ὅτι μετὰ τόσας ἀλλεπαλλήλους δυσυχίας δὲν ἠμπορεῖ νὰ εὐδοκιμήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς μὲν τὴν πολιορκίαν τῆς Μεγαλοπόλεως κατέλιπε πολυάριθμον τάγμα ἰππέων ἔτι πεζῶν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς δυνάμεως ἐπανῆλθε σπευδαίως εἰς τὴν Μακεδονίαν.

Ὁλ. ρι, 3. Ο' Νικάνωρ νικήσας ἔτι εὐδόξως διὰ θαλάσσης, ἔλαβε πάλιν τὴν προτέραν ἀξίαν, ἔτι ἐτιμᾶτο πολὺ ὑπὸ τῆ Κασσάνδρου διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν μεγάλην ἐκδέλευσιν. Ἀλλ' ἐν ᾧ συνέζων ἀμφοτέροι φιλικώτατα ἔτι οἰκειότατα, ἠγγέλθη εἰς τὸν Κασσανδρὸν, ὅτι ὁ Νικάνωρ ἐμελέτα ν' ἀρπάσῃ τὴν ὑπέροχον δύναμιν τῆς Ἀττικῆς. Ἐνθυμήμενος ἔτι ὁ Κασσανδρὸς ἔτι τῆτο, ἔτι ὅτι δυσκόλως πως ἀφέθησαν οἱ στρατιῶταί τε εἰς μερικά φρέγια, ὑπώπτευσεν ἐπιβεβλήν τινά, καὶ